

РЕШЕНИЕ

№ 50003

гр. София, 08.05.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, второ наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и трети юни през 2023 г. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: БИСЕР ТРОЯНОВ
ЧЛЕНОВЕ: ПЕТЯ ШИШКОВА
МИЛЕНА ПАНЕВА

при участието на секретаря Илияна Рангелова и в присъствието на прокурора Кирил Иванов разгледа докладваното от съдия Панева наказателно дело № 535 по описа за 2022 г. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Касационното производство е образувано по протест на прокурор от Софийска апелативна прокуратура срещу присъда № 1001 от 29.03.2022 г. по в.н.о.х.д. № 420/2020 г. на Софийския апелативен съд-Наказателно отделение, втори състав.

В протеста се настоява, че са допуснати съществени процесуални нарушения при решаването на делото от въззивния съд, довели до неправилно прилагане на материалния закон, а постановената от него присъда е неправилна и незаконосъобразна. Поискана е отмяна на оспорения въззивен акт и връщане на делото за новото му разглеждане от друг състав на въззивния съд.

В съдебното заседание пред настоящия състав представителят на Върховната касационна прокуратура поддържа протеста, изложените в него съображения и направеното искане.

Защитникът на подсъдимата В. М. – адв. Я. заявява становище за неоснователност на касационния протест. Настоява, че изложеното в него и в пледоарията на представителя на ВКП не съответства на установеното чрез доказателствата по делото действително фактическо положение. Счита, че не е възможно с категоричност да се установи какво е било закононарушението, извършено в Русия и изпълващо предикатната дейност на подсъдимите, както и че то е представлявало административно нарушение, а не престъпление и не е било извършено от подсъдимата. Моли въззивната присъда да бъде оставена в сила.

Адв. С., като защитник на подс. В. М., поддържа, че в хода на наказателното производство не е установено да са били ползвани от подсъдимата документи с невярно съдържание. Заявява мнение, че хипотезата по чл. 253, ал. 7 НК е трудно приложима. Изтъква, че първоинстанционната присъда е страдала от сериозни пороци.

Защитникът на подс. А. оспорва депозирания протест, като счита, че същият е неоснователен. Настоява, че липсва и че не е доказано извършването на предикатно престъпление на територията на Руската Федерация, като в тази връзка подчертава, че има доказателства за прекратяване на воденото по този повод в Русия наказателно производство, а престъплението, за което това производство е било образувано, е бил декриминализиран. Поддържа мнението, че присъдата,

постановена от първата инстанция е била обременена от тежки процесуални пороци, като с нея подсъдимите са били осъдени по обвинение, каквото не им е било предявено. Счита, че въззивният съд е установил в пълнота обстоятелствата и фактите относно инкриминираните събития, подробно и професионално ги е анализирал и обосновано е стигнал до единствено верния в случая извод за оневиняване на двамата подсъдими. Моли оспорената въззивна присъда да бъде оставена в сила.

Настоящият съдебен състав, след като обсъди доводите на страните и извърши проверка в пределите, очертани от чл. 347, ал. 1 НПК, прие за установено следното:

С присъда № 5 от 25.09.2017 г., постановена по н.о.х.д. № С-155/2011 г. състав на Софийския градски съд е признал подсъдимата Е. Е. В. М. за виновна, както следва:

1. В това, че от 07.05.2007 г. до 22.05.2008 г. в [населено място], като длъжностно лице – управител на „О. К.“ Е. в кръга на службата си получила повече от два пъти (441 пъти) имущество в особено големи размери – пари в общ размер на 1 614 450 794,78 лева, от които 604 661 205,99 евро с левова равностойност 1 182 614 526,51 лв. и 332 452 023 щатски долара с левова равностойност 431 836 268,27 лева, за което знаела, че към момента на получаването му е придобито чрез престъпление, което не попада под наказателната юрисдикция на Република България, извършено е в Руската Федерация и представлява престъпление по чл. 172, ал. 2, т.т. а и б от Наказателния кодекс на Руската Федерация, като случая е особено тежък, поради което и на осн. чл. 253, ал. 7 вр. ал. 5 вр. ал. 3, т. 2 и т. 3 вр. ал. 2 НК и чл. 54 НК ѝ е наложил наказание от десет години лишаване от свобода и глоба в размер на 30 000 лева и на осн. чл. 37, т. 6 и т. 7 НК е постановил лишаването ѝ от право да заема ръководна държавна или обществена длъжност за срок от десет години, както и от право да упражнява търговска и финансова дейност за същия срок. На осн. чл. 253, ал. 6 НК е постановено отнемане в полза на държавата на предмета на престъплението;

2. В това, че в периода от 07.05.2007 г. до 22.05.2008 г., в [населено място], като извършител и в съучастие с помагачът Д. Ю. А., в качеството на длъжностно лице – управител на „О. К.“ Е., в кръга на службата си, извършила повече от два пъти (3376 пъти) финансови операции с имущество в особено големи размери – наредила преводи от банкови сметки с титуляр „О. К.“ Е. в „Първа инвестиционна банка“ АД-София на пари в общ размер 1 590 378 418,08 лева, като е знаела, че имуществото е придобито чрез престъпление, което не попада под наказателната юрисдикция на Република България, извършено е в Руската Федерация в периода януари 2006 г. – май 2008 г. и представлява престъпление по чл. 172, ал. 2, т.т. а и б от Наказателния кодекс на Руската Федерация, като случая е особено тежък, поради което и на осн. чл. 253, ал. 7 вр. ал. 5 вр. ал. 3, т. 2 и т. 3 вр. ал. 1 НК и чл. 54 НК ѝ е наложил наказание от десет години лишаване от свобода и глоба в размер на 30 000 лева и на осн. чл. 37, т. 6 и т. 7 НК е постановил лишаването ѝ от право да заема ръководна държавна или обществена длъжност за срок от десет години, както и от право да упражнява търговска и финансова дейност за същия срок. На осн. чл. 253, ал. 6 НК е постановено отнемане в полза на държавата на предмета на престъплението;

3. В това, че в периода от 07.05.2007 г. до 21.05.2008 г., в [населено място], при условията на продължавано престъпление и в съучастие като извършител с помагача Д. Ю. А., с 2846 деяния превела извън страната по банков път от сметки на „О. К.“ Е. в П. АД-София суми в общ размер на 698 982 056,01 лева, използвайки документи с невярно съдържание (фактури, в които били

удостоверени неверни обстоятелства относно получателите по съответните доставки), поради което и на осн. чл. 250 вр. чл. 20, ал. 2 вр. чл. 26, ал. 1 НК ѝ е наложил наказание от шест години лишаване от свобода и глоба в размер на 698 982 056,01 лева.

На осн. чл. 23, ал. 1 НК съдът е групирал така наложените наказания и е определил едно общо и най-тежко наказание в размер на десет години лишаване от свобода, към което на осн. чл. 23, ал. 3 НК е присъединил наказанието глоба в размер на 698 982 056,01 лева, а на осн. чл. 23, ал. 2 НК е присъединил и наказанията по чл. 37, ал. 1, т.т. 6 и 7 НК. На осн. чл. 59, ал. 1 НК е зачетено и е приспаднато времето, през което подсъдимата е била задържана и времето, през което спрямо нея е била прилагана мярка за неотклонение домашен арест. Определен е първоначален строг режим за изтърпяване на наказанието, свързано с лишаване от свобода.

С тази присъда В. М. е призната за невиновна по повдигнатото ѝ обвинение по чл. 251, ал. 1 вр. чл. 26, ал. 1 НК.

Със същата присъда подсъдимия Д. Ю. А. е признат за виновен както следва:

1. В това, че в периода от 07.05.2007 г. до 22.05.2008 г., в [населено място], в съучастие като помагач с извършителя Е. Е. В. М. и като организирал изготвянето на документи (фактури, договори и заявки) умишлено улеснил последната, в качеството ѝ на длъжностно лице – управител на „О. К.“ Е. и в кръга на службата ѝ да извърши повече от два пъти (3376 пъти) финансови операции с имущество в особено големи размери – да нареди преводи от банкови сметки с титуляр „О. К.“ Е. в „Първа инвестиционна банка“ АД-София на пари в общ размер 1 590 378 418,08 лева, като е знаел, че имуществото е придобито чрез престъпление, извършено в Руската Федерация в периода януари 2006 г. – май 2008 г. по чл. 172, ал. 2, т.т. а и б от Наказателния кодекс на Руската Федерация, като случая е особено тежък, поради което и на осн. чл. 253, ал. 7 вр. ал. 5 вр. ал. 3, т. 2 и т. 3 вр. ал. 1 вр. НК и чл. 54 НК му е наложено наказание от десет години лишаване от свобода и глоба в размер на 30 000 лева и на осн. чл. 37, т. 6 и т. 7 НК е постановено лишаването му от право да заема ръководна държавна или обществена длъжност за срок от десет години, както и от право да упражнява търговска и финансова дейност за същия срок. На осн. чл. 253, ал. 6 НК е постановено отнемане в полза на държавата на предмета на престъплението;

2. В това, че в периода от 07.05.2007 г. до 21.05.2008 г., в [населено място], при условията на продължавано престъпление и в съучастие като помагач с извършителя Е. Е. В. М., умишлено улеснил последната с 2846 деяния да преведе извън страната по банков път от сметки на „О. К.“ Е. в П. АД-София суми в общ размер на 698 982 056,01 лева, използвайки документи с невярно съдържание (фактури, в които били удостоверени неверни обстоятелства относно получателите по съответните доставки), поради което и на осн. чл. 250 вр. чл. 20, ал. 2 вр. чл. 26, ал. 1 НК му е наложено наказание от шест години лишаване от свобода и глоба в размер на 698 982 056,01 лева.

На осн. чл. 23, ал. 1 НК съдът е групирал наложените наказания, като е определил едно общо и най-тежко наказание от десет години лишаване от свобода, към което на осн. чл. 23, ал. 3 НК е присъединил наказанието глоба в размер на 698 982 056,01 лева, а на осн. чл. 23, ал. 2 НК е присъединил и наказанията по чл. 37, ал. 1, т.т. 6 и 7 НК. На осн. чл. 59, ал. 1 НК е зачетено и е приспаднато времето, през което подсъдимият е бил задържан и времето, през което спрямо него е била прилагана мярка за неотклонение домашен арест. Определен е първоначален строг режим за изтърпяване на наказанието, свързано с лишаване от свобода.

С решение № 33 от 02.05.2019 г. по в.н.о.х.д. № 7/2018 г. състав на Софийския апелативен съд е потвърдил първоинстанционната присъда.

В рамките на касационен контрол, иницииран по подадени от името на двамата подсъдими жалби, състав на първо наказателно отделение на ВКС и с решение № 253 от 13.04.2020 г., постановено по к.н.д. № 776/2019 г. и след констатация за допуснати съществени процесуални нарушения е отменил въззивния акт, освен в частта, с която е потвърдено оправдаването на подс. В. М. по обвинението по чл. 251, ал. 1 вр. чл. 26, ал. 1 НК и е върнал делото за повторното му разглеждане в отменената част от друг състав на въззивния съд.

При новото въззивно разглеждане на делото и с оспорената по касационен ред въззивна присъда първоинстанционният съдебен акт е отменен в частите, с които двамата подсъдими са признати за виновни и са наказани, приложен е чл. 23 НК и е постановено отнемане на предмета на престъплението, като вместо това подсъдимата В. М. е призната за невиновна и е оправдана по обвинението за престъпления по чл. 253, ал. 7 вр. ал. 5 вр. ал. 3, т. 2 и т. 3 вр. ал. 2 НК; по чл. 253, ал. 7 вр. ал. 5 вр. ал. 3, т. 2 и т. 3 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 НК и по чл. 250 вр. чл. 20, ал. 2 вр. чл. 26, ал. 1 НК, а подс. А. е признат за невиновен и е оправдан по обвинението по чл. 253, ал. 7 вр. ал. 5 вр. ал. 3, т. 2 и т. 3 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 4 НК и по чл. 250 вр. чл. 20, ал. 4 вр. чл. 26, ал. 1 НК.

Касационният протест срещу въззивната присъда е неоснователен. Той е базиран на отказ да се проучат внимателно и задълбочено да се обмислят мотивите за оневиняването на двамата подсъдими, като аргументите на прокурора са категорично дистанцирани както от формираните от въззивния съд фактически изводи по делото, така и от правните негови съображения за постановената и оспорена по касационен ред присъда. Наред с това, той е и вътрешно противоречив. От една страна в него се съдържа настояване за неправилно установяване на фактите поради неправилен доказателствен анализ, игнориране на едни от доказателствата и превратно тълкуване на съдържанието на други от тях. Същевременно се поддържа твърдение, че приетите за установени фактически положения въззивният съд е оценил извън действителното им съдържание и поради това неправилно е приложил материалния закон. Последното в съдържателен план предполага обаче правилно установяване на фактите. Тези две, едновременно поднесени претенции, не просто не кореспондират помежду си, а взаимно се изключват. Която и от тях да възплъщава действителната воля на прокурора, тя е неоснователна.

Като превратно тълкуване на доказателства и основа за извод, че са игнорирани такива протестиралият прокурор е оценил съжденията на апелативния съд относно процесуалната годност на протоколите за разпит на свидетелите П., К., Я., Д., С. и С., като е заключил, че според този съд документираните в тях показания не представляват надежден доказателствен източник.

Коректният прочит на съдебните мотиви обаче показва, че в тях е критикуван подхода на първостепенния съд по ползване на приложените към материалите от досъдебното производство протоколи за разпити на част от свидетелите по делото, проведени по воденото в Руската Федерация наказателно производство срещу двамата подсъдими и други лица. Не е отречена обаче възможността за ползване на свидетелските показания, документираните в протоколите за разпити, представени от руските компетентни органи в изпълнение на отправените по настоящото дело съдебни поръчки, в т.ч. и показанията на П., К., Я., Д., С. и С.. По отношение на тези протоколи САС е констатирал редица фактори, поставящи под съмнение действителното изпълнение на поръчките, установявайки, че те възпроизвеждат дословно съдържанието на протоколите за

разпит на съответните лица като свидетели по воденото в Руската Федерация наказателно производство, както и защото съдържат еднакво с тяхното графично оформление, същата пунктуация, документират въпросите, поставени от следовател по руското наказателно производство, но не и тези, поставени в съдебните поръчки, съответно не съдържат техни отговори. Така въззивният съд е заключил, че в посочените протоколи за разпит е копирано съдържанието на разпитите на съответните лица като свидетели в рамките на руското наказателно производство. Въпреки това не е намерил основания от формална гледна точка за тяхното изключване от доказателстваната маса. Единствено е заключил, че документираните в тях изложения не са достатъчни за категорични изводи относно фактологията на инкриминираните събития, а е нужна завишена критичност при ползването им и внимателната им проверка чрез съпоставката им с останалите доказателства и доказателствени източници. Като аргумент за нуждата от проява на такава завишена критичност САС е изтъкнал и факта, че вложените в коментираните протоколи показания са събрани в отклонение от принципа за непосредствеността в наказателния процес. По този начин той е отговорил на възраженията на подс. А. срещу възможността за ползване на тези документи в доказателствения процес. Очевидно е, че не се касае за констатирана невъзможност за ползване на посочените доказателствени средства и за отказ от тяхното ползване при решаването на делото. Напротив, на стр. 49 от мотивите към въззивната присъда САС изрично е отбелязал, че въпреки изтъкнатите резерви към съдържанието на протоколите за разпит на свидетели по линия на международното правно сътрудничество, приема, че може да основе изводите си и на информацията от тях. В това отношение е съобразил резултатите от съпоставката на тази информация с конкретно посочени писмени доказателства, както и с обясненията на самия А. във въззивното производство, констатирал е, че самите подсъдими не отричат дейността, развивана на територията на Руската Федерация, както и извършването на банкови преводи в полза на свои клиенти. Самата, приета от САС за установена фактология на инкриминираните събития показва, че като информационен източник при утвърждаването ѝ са ползвани и показанията на горепосочените свидетели. Всичко, на което протестиралият прокурор е акцентирал като съществено от фактологическа гледна точка в показанията на П., К., С. и С., представлява част от установената от въззивния съд фактическа обстановка, която по същество се припокрива с приетата от първостепенния съд и неоспорена от прокурора по въззивен път фактология. В допълнение въззивният единствено е отдиференцирал изрично това, че парите, постъпили по сметките на „О. К.“ Е. в П. от „Ф. г.“ Е. и от „Ф. к.“ Е. не са били на нито един от двамата подсъдими, както и това, че не е установено по делото тези пари да са били с незаконен произход. Отбелязал е и това, че всички, проверени по делото сделки, в изпълнение на които са били извършени инкриминираните преводи, са били действителни, като преведените от „О. К.“ Е. на чуждестранни дружества парични средства са постъпили по сметките на тези търговски дружества, а не са се установявали в патримониумите на подсъдимите. По отношение на непроверените парични преводи е приел, че те също са постъпили по сметките на съответните бенефициенти, тъй като верността на обратното твърдение не е установена по предвидения в НПК начин, т.е. чрез доказателства.

Според протеста съществен процесуален недостатък на въззивната присъда представлява отсъствието в нея на нарочен анализ на показанията на останалите свидетели, приобщени чрез прилагане на процесуалната техника по чл. 281, ал. 10 НПК. Възражението не е развито, като напълно неясно остава от него как според прокурора сочената липса се е отразила върху качеството на присъдата. Така то

оставя впечатление за самоцелност, а преценката му в съдържателен план го определя като неоснователно.

Поначало доказателственият анализ е нужен, за да се отграничат спорните от безспорните моменти от фактическа страна и да се обясни подхода по възприемане на едни и отхвърляне на други сред противостоящи си доказателства и доказателствени източници при формиране на съдебните изводи по фактите, съответно да се обясни защо едни факти се преценяват като несъмнено доказани, а други се отричат. Както ВКС и друг път е посочвал, макар дейността на въззивната инстанция да съчетава правомощията на първостепенния съд при решаването на делата с контролните функции на проверяваща инстанция, въззивният съд не е длъжен всякога да излага в документално-словесен вид анализ и оценка на доказателствата и изрично да посочва онези от тях, които ползва като аргумент за обосноваване на всяко едно фактическо установяване, когато пред него не са направени възражения в тази насока, както и когато не приема нови фактически положения, различни от приетите от първостепенния съд, а счита, че същият съд качествено се е справил с тази дейност и споделя изложените от него съображения. Достатъчно е от въззивния акт да е ясно видимо, че съдът е изпълнил задължението си да извърши цялостна проверка на правилността на оспорената пред него присъда и волята му да е заявена по достатъчно ясен и убедителен начин, позволяващ проследяване на процеса по формиране на вътрешното му убеждение. Такава именно е настоящата ситуация.

Въззивният съд е констатирал, че макар и многобройни, гласните доказателствени източници не противостоят помежду си като съдържание и между тях няма разнопосочност при установяването на фактите, изискваща нарочен коментар. Възражения за доказателствени противоречия не са били изтъкнати пред него от страните. Не се сочат и в касационния протест. А що се касае до фактите, които е приел за установени, съображения въззивният съд е изложил подробно на стр. 49 – 53 от мотивите, селектирайки основните фактически положения и коментирайки онези от доказателствените материали, които излъчват всяко от тях. Поради това нетърпящ укор е подходът му по заявяване в обобщен вид на преценката му за отсъствие на съществени противоречия в показанията на свидетелите и обясненията на подсъдимите и неангажиране с нарочен коментар на отделните доказателствени източници.

Останалата част от съдържанието на протеста е заета от широко и неясно формулирани възражения, които не позволяват определяне на точния им обхват и обсъждането им по същество. Такива са възраженията за липса на всестранно и пълно изследване на всички обстоятелства и задълбочено обсъждане и съпоставяне на всички доказателства; за необсъждане на част от релевантните факти (неконкретизирани от прокурора); за надценяване на част от доказателствата (неконкретизирани в протеста) за сметка на други (също останали непосочени от прокурора); че изводът на САС за липса на установено поведение на подсъдимите, покриващо признаците на вменените им престъпления е направен в разрез с доказателствата (отново останали неназовани в протеста). Вместо излагане на конкретни съображения в защита на претенциите си, прокурорът е декларирал като безспорно установено, че двамата подсъдими са оперирали със средства, произхождащи от незаконна банкова дейност и са създали механизъм, по който чрез сключените договори и фактури с невярно съдържание е придаден вид, че тези средства произлизат от законни източници и е било осуетявано разкриването на действителния им произход. Възпроизведено е и съдържанието на диспозитивната част на обвинителния акт, съпроводено с настояване, че фактите от този акт са доказани. По този начин практически е постигнато единствено внушение за

съществуване на недостатъци в процесуалната дейност на въззивния съд без да са назовани такива. Тези особености на протеста налагат да се отбележи, че според чл. 347, ал. 1 НПК касационната инстанция проверява присъдата или решението само в обжалваната част и по отношение на обжалвалите лица. По този начин законодателят е подчертал значението, което има волята на оспорващата страна (изключая хипотезата по чл. 124 КРБ и по чл. 347, ал. 2 НПК, които в случая не са налице). Израз на тази воля са съображенията на касатора в полза на поддържаното от него касационно основание. Поради това е установено и изискването на чл. 351, ал. 1 НПК към съдържанието на касационната жалба и протеста то да включва посочване на това „в какво се състои касационното основание и данните, които го подкрепят“. Когато страната спести усилия по изпълнението на това изискване, за върховната инстанция е невъзможно да изпълни предписанието на чл. 354, ал. 4 вр. чл. 339, ал. 1 и ал. 2 НПК поради обективна липса на възражение. Изходът от такава ситуация е извършване на служебна проверка, каквато законът не е предвидил да се извършва в касационното производство. Поради това е невъзможно посочените възражения на прокурора да получат конкретен отговор по касационен ред, а в предопределения от самия протест логически минимум може единствено да се отбележи, че съдебните изводи по оспорената въззивна присъда не са произволни, а представляват резултат всестранно и пълно изследване на всички обстоятелства по делото, на разумна, точна и балансирана преценка на информацията, съдържаща се в събраните доказателства, доказателствени източници и експертни заключения. По ясен и убедителен начин и с прецизно поднесени аргументи съставът на апелативния съд е дал отговор на изложените пред него съществени възражения срещу фактическата и юридическата правилност на първоинстанционната присъда и следвайки зададените от закона и утвърдени от съдебната практика стандарти в това отношение, е защитил обосноваността на приетите от него за установени фактически положения от доказателствата по делото, както и правните свои изводи. Стриктно е изпълнил и указанията на върховната съдебна инстанция по предходно постановеното по делото касационно решение. Поради това, противно на твърдяното в протеста, липсва допуснато от въззивния съд нарушение на чл. 13 и чл. 14 НПК.

В общ теоретичен план в протеста вярно е отбелязано, че от гледище на съставите по чл. 253 НК е без значение дали наказателната отговорност за предикатното престъпление е реализирана. Вярно е посочено и това, че за посочените състави е без правно значение, когато впоследствие предикатната дейност е декриминализирана в държавата, в която е била реализирана. Принципно, за обективната съставомерност по чл. 253 НК е без значение дали предикатното деяние въобще е криминализирано в държавата, в която е извършено. Достатъчно е то да осъществява признаците на състав на престъпление по българския Наказателен кодекс (или на друго общественоопасно деяние), за да бъде елемент от обективната страна на съставите по чл. 253 НК. Прав е прокурорът и за това, че предикатната дейност е признак от обективната страна на престъпленията по чл. 253, ал. 1 и ал. 2 НК, а не е елемент от изпълнителното деяние. Въззивният съд обаче не е нарушил никоя от тези постановки.

Като част от причините за оневиняването на подсъдимите по обвиненията по чл. 253 НК прокурорът е възприел съдебната констатация, че наказателната отговорност на подс. В. М. за предикатното престъпление не е реализирана, като воденото в Руската Федерация наказателно производство за това престъпление е било прекратено по отношение на нея, а впоследствие деянието е било декриминализирано в Русия.

Така предложеният с протеста прочит на съдебните мотиви е некоректен.

Действително въззивният съд е отбелязал факта на образуването и воденето в Русия на наказателно производство срещу подсъдимите В. М. и А. и други лица за престъпление по чл. 172, ал. 2, т. „б“ от НК на РФ, както и прекратяването впоследствие на това производство по отношение на В. М., а така също и факта на декриминализирането на представляващото негов предмет деяние. Споменаването на тези моменти във въззивната присъда е сторено единствено с оглед изчерпателност на изложението. Те не са послужили като основание за оневиняването на подсъдимите по чл. 253 НК. Правните съображения на въззивния съд за изхода на проведеното пред него производство са ясно изложени на стр. 53 – 58 и са свързани единствено със съдържанието на обвинението и неспособността му да очертае съставомерно поведение на подсъдимите по чл. 253 НК – от една страна, а от друга страна - поради инкриминирането на факти, свързани със сочената като предикатна престъпна дейност като такива, реализиращи съставите, съответно по чл. 253, ал. 2 и по чл. 253, ал. 1 по първите два пункта от обвинението срещу В. М. и по първия пункт от обвинението срещу А..

За да се постигне осъждане, необходимо е съответно фактическо обвинение, съдържащо изложение на факти относно всички признаци от състава на престъплението, за което е повдигнато обвинение и наличие на доказателства, които обосновават тези факти. В случая въззивният съд аргументирано е отрекъл съществуването на всяко от тези условия.

Престъплението по чл. 253 е вторично. Като форма на последваща престъпна дейност, то не би могло да съществува, ако липсва предходна общественноопасна дейност, представляваща престъпление или друго общественноопасно деяние и на второ място, ако липсва генерирано чрез тази дейност имущество, по отношение на което да са предприети действия за прикриване на незаконния му произход и за включването му в стопанския оборот като такова с легален източник.

От гледище на тези основни изходни положения относно характеристиката на престъпленията по чл. 253 НК въззивният съд е набелязал поредицата от дефицити в съдържанието на обвинителния акт при формулирането на фактическото обвинение, както и несъгласуваност между направените от прокурора обвинителни изводи и доказателствения материал. Тези обстоятелства, а не отказът му да обсъди пълноценно и всеобхватно доказателствата по делото, както се твърди в протеста, са му дали основание да оправдае всеки от подсъдимите по съответните обвинения по чл. 253 НК.

Прието е в съдебната практика, че при доказването на престъпление по чл. 253 НК е ненужно предикатната дейност да бъде индивидуализирана в детайли. Това обаче не изключва необходимостта от събиране на доказателства и излагане на факти, свързани с нея, които от една страна да позволят проверка за съответствието ѝ със състав на престъпление или на друго общественноопасно деяние по българското законодателство, а от друга страна – да позволят заключение за знание у дееца относно неправомерния произход на имуществото, с което оперира и което се инкриминира като предмет на престъпление по чл. 253 НК.

В случая изготвилият обвинителния акт прокурор е абсолютизирал спестяването на информация относно предикатната дейност до крайност такава, че е свел описанието ѝ до едно изречение, като е декларирал, че от м. декември 2005 г. до м. май 2008 г. подс. А. е организирал и е ръководил на територията на Руската Федерация престъпна група, в която участвала също като организатор и ръководител, но в периода от м. април 2007 г. до 23.08.2008 г. и подс. В. М.. Като се отмине невъзможността едно вече образувано и действащо формование да бъде отново образувано повече от година по-късно, пък макар и от друго лице,

относно дейността на тази група в обвинителния акт е отразено, че се е състояла в извършване на незаконна банкова дейност „чрез създаване на „псевдо банка“ и извършване на банкови и други финансови операции в нарушение на лицензионните изисквания и условия“.

Създаването, членуването, ръководенето на престъпна група е престъпление и по българския Наказателен кодекс, но част от обективните характеристики на тази група, за да бъде определена тя именно като престъпна, е целта за съгласувано извършване на престъпления. Затова, изготвяйки обвинителния акт, прокурорът е следвало да обвърже позицията си със становище дали дейността на твърдяната организирана престъпна група е била способна да изпълни състав на престъпление по българския Наказателен кодекс и евентуално кой. Защото изпълнението на това условие би обвързало групата с обективните характеристики по чл. 93, т. 20 НК. Това е важно, тъй като, макар в случая предикатната дейност да не попада под наказателната юрисдикция на България, тя трябва да е съставомерна по българския наказателен закон. На този извод категорично навежда изискването на чл. 253, ал. 7 НК имуществото, представляващо предмет на изпиране на пари, да е придобито чрез „престъпление“. Т.е. чрез деяние, носещо характеристиките на престъпление по българския Наказателен кодекс. Опитът за индивидуализиране (макар и не в детайли) на това деяние би подпомогнал обвинителната власт да отдиференцира предикатната дейност и успешно да прецени дали са генерирани приходи от тази дейност (или по повод на нея) и съответно дали са извършени и евентуално какви действия по престъпно легализиране на тези доходи. Всичко това е необходимо, защото обвинителният акт не свидетелства за истината в наказателния процес, а единствено представя обвинителната позиция на прокурора, която подлежи на проверка и доказване в съдебното производство.

От обвинителния акт по делото обаче напълно неясно остава какво точно е било съдържанието на дейността на създадената и ръководена от подсъдимите група, доколкото ползваната за описанието ѝ лексика не е част от легалната терминология, като съдържанието на конструкцията „псевдо банка“ остава известно единствено за автора на този акт. Липсва излагане на факти относно същината на тази дейност. Вместо това е предложено субективното тяхно тълкуване от прокурора, според който групата е била ангажирана с „извършване на банкови и други финансови операции в нарушение на лицензионните изисквания и условия“. Така представените обобщено и чрез тяхната интерпретация данни звучат спекулативно. В принципен план те биха могли да се съчетаят например с деянията по чл. 252, ал. 1 или ал. 2 НК, но тази връзка би била хипотетична и твърде далеч от процесуалните стандарти за формулиране на обвинение, позволяващо яснота на прокурорската претенция и очертаване на пределите на процесуалното доказване. Още повече, че в случая се твърди, че „чрез осъществяваната от групата дейност по банковите сметки на дружества, намиращи се под контрола на Д. А., сред които и „Ф. Г.“ Е. и „Ф. К.“ Е., се натрупвали средства в особено големи размери“, които впоследствие били превеждани по сметките на „О. К.“ Е. в България. Това прави неясно дали дейността на групата е била в набиране на средства в ролята на сурогат на банкова институция (напр. срещу предоставяне на лихва или съпътствано с предоставяне на кредити) или генерираните по сметките на посочените търговски дружества парични средства са били резултат от дейността на тази група, която е била в друго направление, без да е ясно от обвинителния акт какво. Сам по себе си фактът, че е установено опериране с парични средства от двамата подсъдими и че са извършени поредица от банкови трансфери не е достатъчен за определяне на дейността като банкова по смисъла на закона.

Неяснотата на обвинението е задълбочена в диспозитива на обвинителния акт, който съдържа твърдение, че организираната престъпна група, която са създали и са ръководели двамата подсъдими, в нарушение на лицензионните изисквания и условия е извършвала банкови операции, „включително и посочените по-горе“, т.е. инкриминираните по чл. 253 НК банкови преводи. Това, на първо място, прави очевидна липсата на ясна представа у прокурора относно характера на предикатната дейност и способността ѝ да бъде квалифицирана като престъпление по българския Наказателен кодекс. Защото само по себе си използването на банкова сметка на физическо или юридическо лице за извършване на парични преводи не представлява банкова дейност, за извършването на която е нужен лиценз (с какъвто според диспозитива на обвинителния акт подсъдимите не са разполагали). Нареджането на превод от една банкова сметка към друга банкова сметка представлява легална дейност, когато е извършено от клиент на съответната банкова институция, който нарежда прехвърляне на средства от сметката, на която е титуляр по сметка на получател. А в настоящия случай именно такива действия са описани в обвинителния акт с претенцията на прокурора да се представлявали „банкови и други финансови операции“, извършвани „в нарушение на лицензионните изисквания и условия.“

На следващо място, диспозитивната част на обвинителния акт ясно показва преплитането в представите на обвинителя между първичната дейност на подсъдимите и тази, представляваща според него пране на пари. Поначало не е невъзможно едно и също имущество да е предмет и на предикатната престъпна дейност (или да е генерирано чрез тази дейност като несъставомерен неин резултат) и на последващо пране на пари. За да е така обаче, това имущество трябва да увеличава имуществото на извършителя на предикатната дейност. В контекста на настоящия казус това означава, че с трансферираните парични суми по двата първи пункта от обвинението срещу всеки от подсъдими би трябвало да е било увеличено тяхното имущество и/или това на свързаните с тях търговци и/или на останалите участници в ръководената от тях организирана престъпна група, посочени в обвинителния акт. Такова обвинително твърдение обаче липсва. Всъщност, прокурорът въобще не се е ангажирал с констатация относно лицето/лицата, от които са били придобити инкриминираните парични средства преди трансферирането им.

Наред с това, неяснотата в диспозитива на обвинителния акт поставя и друг проблем. Според обвинението банковите операции и в двата, квалифицирани по чл. 253 НК случая „са свързани с извличане на доходи.“ Това прави неясно дали твърдяните от обвинението извлечени доходи от банковото трансфериране са с източник първичната престъпна дейност или са финансов резултат на самото пране на пари. Ако тези доходи са генерирани от първичната дейност и след като тя според обвинението е била престъпна, то именно те биха могли да са предмет на изпиране на пари. Но в случая тези доходи не са изследвани нито като вид, нито като размер, съответно не са и инкриминирани, доколкото в обвинителния акт не се твърди те да са били част от трансферираните парични средства.

Неяснотите в обвинителния акт и заместването на необходимата конкретика с обща и абстрактна фразеология, обобщения и декларативно поднесени изводи, е трябвало да бъдат идентифицирани като сериозен процесуален проблем пред обвинението още от първостепенния съд. Както вярно е констатирала въззивната инстанция обаче в случая този пропуск на първостепенния съд не ограничава възможността за решаване на делото по същество по окончателен начин от гледище на прецизно установената фактология, показваща, че в обвинителния акт са възпроизведени избирателно поднесени фрагменти от предикатната дейност и те

изчерпват съдържанието на този акт, като отсъстват обвинителни факти тази дейност да е била с престъпен характер, както и факти за реализирано пране на пари по отношение на придобито от някого от подсъдимите чрез нея имущество.

Практически отказът на обвинението да се ангажира с представяне на конкретни данни относно обхвата и съдържанието на предикатната дейност, макар и не в детайли и по изчерпващ съдържанието ѝ начин, не му е позволил да индивидуализира тази дейност и на тази база да прецени дали чрез извършването ѝ или заради него е бил генериран приход, дали трансферираните средства са представлявали този именно приход или поне част от него. Опитът за излагане на такива факти би послужил на прокурора и като механизъм за самоконтрол при формирането на позицията му относно фактите и приложимото към тях право. Спестяването на усилия в тази насока закономерно е породило фактологически и логически затруднения с фатален за успеха на възведеното обвинение резултат.

Очевидно същите трудности е срещнал и протестиралият прокурор, който не е изтъкнал нито един, установен по делото факт, който е бил неправилно оценен от правна гледна точка от въззивния съд и който сочи, че инкриминираните парични суми са били придобити, било то от А. или от В. М. или от някое от свързаните с тях търговски дружества, че това придобиване се е случило по престъпен начин от дейност или по повод на дейност с престъпен характер, както и че чрез извършените от „Ф. г.“ О. и „Ф. к.“ О. парични трансфери към „О. К.“ Е. подс. В. М. е получила фактическа власт над съответните финансови активи по механизма на изпиране на пари, респективно, че извършените от сметките на „О. К.“ Е. в П. парични трансфери към различни търговци по света са били насочени към трансформация (пълна или частична) на трансферираното имущество, насочено към това да му се придаде вид на различен актив, а не както е приел САС, че тези парични трансфери са представлявали междинен, съответно заключителен етап на предикатната дейност. Вместо това в касационния протест е възпроизведено съдържанието на обвинителния акт, съпроводено с декларацията, че вписаните в този акт факти са доказани и че коректният анализ на доказателствата би установил именно това. По този начин прокурорът практически е противопоставил субективната своя оценка и отношението си по тези въпроси срещу оценката, която въззивният съд им е дал, но не е посочил грешки и пропуски в работата на този съд. Така в протеста е вложено очакване настоящата инстанция да формира нови фактически констатации, съгласявайки се с тезата на прокурора и отхвърляйки установеното от САС въз основа на доказателствата, че посочените от обвинението суми по наредените от сметките на „Финанс груп“ Е. и „Финанс капитал“ Е. преводи към сметките на „О. К.“ Е. в П. не са били на никого от подсъдимите, че не е доказано произходът им да е бил незаконен, а сделките, в изпълнение на които са били извършвани инкриминираните парични трансфери, са били действителни. Както е добре известно, като съд по правото, ВКС няма правомощие за преобсъждане на доказателствата и за формиране на собствени фактически изводи.

Приетите от въззивния съд факти практически остават неоспорени по касационен ред, като не са назовани в протеста доказателства, установяващи нещо различно, останало необсъдено и несъобразено от въззивния съд. Тези факти показват, че инкриминираните парични суми не са били придобивани от подсъдимите или от свързани с тях търговци, а са били на руски компании и физически лица – клиенти на А. и са били предназначени за плащания към техни търговски партньори, респективно за превалутиране на средства на отделни физически лица при по-изгоден валутен курс. За целта е било използвано

посредничеството на т.нар. инструментални компании, в това число и на „Ф. Г.“ Е. и „Ф. К.“ Е., а след това и на „О. К.“ Е..

Съответно на доказателствата по делото въззивният съд е приел, че чрез инкриминираните по първия пункт от обвинението срещу подс. В. М. по чл. 253 НК 441 банкови преводи по сметките на „О. К.“ Е. са били преведени парични суми от сметки на т.нар. инструментални компании в изпълнение на заявките на клиенти на подс. А.. Тези суми не са били нито на този подсъдим, нито на подс. В. М., нито на двете дружества, от които са били преведени по сметките на „О. К.“ Е.. Те не са били „придобити“ от никого от тях. Доказателствено неузвима е констатацията на САС, че тези средства са били на клиентите на А., по отношение на които обвинението не твърди да са ги придобили чрез престъпление. С превеждането на парични суми по сметките на „Ф. Г.“ Е. и „Ф. К.“ Е., нито тези дружества, нито А., са получавали в своя полза фактическа власт (действителна или привидна) да се разпореждат с тях. Касае се за етап от предикатната дейност, която съвсем не е приключвала с постъпването на съответните суми по сметките на двете дружества, а целта е била по-нататъшното трансфериране на тези суми към търговски партньори на съответните руски компании или предаването им в брой след превалутирането им на направилите съответна заявка физически лица в Русия. Т.е. целта на тези парични преводи не е била „да се придаде законност на извършените банкови операции“, както се твърди в протеста, а да се изпълнят приетите заявки. А доколкото от тази дейност е бил реализиран доход (който в случая не е инкриминиран), той е бил свързан с изпълнението на цялата предикатна дейност. Така е прието и с обвинителния акт, поддържа се и с протеста, че дейността на подсъдимите по извършване на парични преводи по банков път е била с цел извличане на доходи, т.е. цялостната предикатна дейност - от приемането на заявките за разплащания или за превалутиране до изпълнението на тези заявки. По отношение на тези доходи обаче разследване не е провеждано, макар да се твърди, че източникът им е престъпна дейност.

По аналогичен начин стоят нещата и с инкриминираните 3376 банкови преводи от сметките на „О. К.“ Е. по сметки, открити извън България. Абстрактно и общо протестиралият прокурор настоява, че тези преводи са наредени от подс. В. М., подпомогната от подс. А., като е знаела, че сумите по тях са придобити от престъпление, извършено в Руската Федерация. Не се е ангажирал със становище относно лицето или лицата, придобили тези средства. Такова лице или лица въззивният съд е установил, че е невъзможно да бъдат посочени по изложените по-горе причини. Етапът на извършване на инкриминираните като пране на пари 3376 банкови трансфери е етап от предикатната дейност, с който тя е била финализирана.

Заклученията на изготвените и приети по делото съдебно-счетоводни експертизи и събраната чрез реализираните съдебни поръчки информация по проверка на сделките САС е преценил като подкрепящи извод, че всички, проверени по делото банкови преводи са били извършени на валидно основание. По отношение на паричните преводи, за които не е била извършена проверка и не са били представени от обвинението доказателства въззивният съд правилно е приел, че е недоказано подозрението за отсъствие на такова валидно основание за тяхното извършване, доколкото обвинителните факти в наказателния процес е невъзможно да се презюмират, а трябва да бъдат доказани.

Изложените в касационния протест възражения не назовават нито действително допуснати пороци в процесуалната дейност на въззивния съд, нито грешки в прилагането на материалния закон. На базата на събрания и проверен доказателствен материал неузвим се оказва извода на въззивния съд, че в случая

фактически е инкриминирана като пране на пари дейността на подсъдимите, чрез която те са конвертирали парични средства или са извършвали валутни разплащания за различни субекти в Русия, използвайки за целта банковите сметки на „О. К.“ Е. в България. Всичко това обаче е било част от механизма на предикатната дейност, а не отделна, самостоятелна дейност, посредством която подсъдимите са прикривали незаконен произход на извлечени от тях облаги. С основание САС е посочил, че тази дейност не попада под наказателната юрисдикция на България. В пълно съответствие с правния смисъл на престъплението по чл. 253 НК и с доказаните по делото факти САС е отбелязал, че в случая основание за ангажиране на наказателната отговорност на подсъдимите за пране на пари би възникнало, ако бе установено, че по сметките на „О. К.“ Е. в П. са постъпвали пари, които са представлявали извлечен от подсъдимите или от друго доход от незаконна дейност, като такъв би се явил например доходът на подс. А. от извършваните от него услуги в Руската Федерация. Но този доход не е инкриминиран, не е установен по размер, а и няма доказателства, че суми от този доход са постъпвали по сметките на „О. К.“ Е. в България и че с тези суми впоследствие подс. В. М. е оперирала. Неузвима от правна гледна точка е и констатацията на САС, че основание за ангажиране на отговорността на подсъдимите по чл. 253 НК би представлявал и доказан факт, че парите на руските клиенти на А., превеждани по сметки на „О. К.“ Е. в България са били с незаконен произход. Но в случая такова обвинително твърдение липсва.

Затова неоснователна е претенцията на протестиращия прокурор, че изводът на САС за липса на реализирано от подсъдимите поведение, покриващо признаците на престъпление по чл. 253 НК, е направен в разрез с доказателствата.

Тази претенция е неоснователна и по отношение на изводите на въззивния съд по обвинението за извършено от двамата подсъдими в съучастие престъпление по чл. 250 вр. чл. 26, ал. 1 НК.

Всъщност по отношение на тази част от обвинението протестиращият прокурор е настоял единствено, че установеният по делото механизъм на изготвяне на документите, послужили като основание за извършване на съответните банкови преводи и липсата според него на реална търговска дейност на „О. К.“ Е., е показателен за това, че инкриминираните по тази част от обвинението фактури са такива с невярно съдържание.

Паричните трансфери, представляващи предмет на престъплението по п. трети от обвинението срещу всеки от двамата подсъдими, са част от инкриминираните по п. втори от това обвинение банкови парични преводи. Доколкото е установено по безспорен начин отсъствието на извършено престъпление по чл. 253 НК, излишно е да се коментира възможността един и същи банков превод на една и съща парична сума да е предмет едновременно на престъпление по чл. 253 и на такова по чл. 250 НК, извършени от едно и също лице, съответно със съзнание за незаконния произход на преведената сума (каквото е нужно от субективна страна за състава по чл. 253, ал. 1 НК) и същевременно без представа за произхода на тази сума от предходно извършена престъпна дейност (каквото е съдържанието на субективната страна на престъплението по чл. 250 НК).

По-важно в случая по отношение на коментираната част от протеста е друго. Направеният в него извод, че представените пред банката фактури, като основание за извършване на съответните преводи, са били с невярно съдържание относно получателите по доставките, е аргументиран с твърдението, че в офиса на „О. К.“ Е. в България не са били изготвяни никакви документи, а същите са били съставяни в Русия по нареждане на А., който е осигурявал необходимите данни за тяхното попълване – относно страни, суми, номера на банкови сметки и пр. Всичко това

обаче е обяснимо от установения по делото механизъм на функциониране на създадената от този подсъдим схема за дейност. Но то няма отношение към действителността на самите сделки, вписвани във фактурите и вярното отразяване в тях на страните по тези сделки. А по п. 3 от обвинението срещу всеки от подсъдимите тези фактури са инкриминирани не като документи с неистински произход, а като такива, съдържащи неверни твърдения за фактите относно получателите по съответните доставки. Както бе отбелязано, на базата на експертните констатации и събраната чрез реализираните съдебни поръчки документация САС е установил, че всички, проверени по делото банкови преводи са били извършени на валидно основание. Извършил е собствен доказателствен анализ, проследявайки извършените по инкриминираните фактури плащания, назначил е и съдебно-счетоводна експертиза. На тази база и излагайки конкретни и подробни, фактологически обосновани аргументи, е приел за недоказано обвинителното твърдение, че в 195 от инкриминираните общо 2846 случаи на банкови преводи подс. В. М., подпомогната от подс. А., е представила пред П. фактури, съдържащи неверни обстоятелства за получателите по съответните доставки. А по отношение на останалите инкриминирани фактури е установил, че получателите по съответните доставки са били вярно отразени. Съдебните разсъждения са изложени при точно спазване на процесуалните правила и в пълно съответствие с доказателствата. Щом съдът не е констатирал съставомерно поведение на подсъдимите по чл. 250 НК при част от инкриминираните по този пункт от обвинението банкови преводи, а по отношение на останалите е установил липса на достатъчно доказателства, той не е нарушил материалния закон, оневинявайки всеки от подсъдимите по коментираното обвинение.

Водим от изложеното и на осн. чл. 354, ал. 1, т. 1 НПК, Върховният касационен съд, второ наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА присъда № 1001 от 29.03.2022 г. по в.н.о.х.д. № 420/2020 г. на Софийския апелативен съд-Наказателно отделение, втори състав.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.
2.